

Rabbi Hershel Schachter
24 Bennett Avenue
New York, New York 10033
(212) 795-0630

הרה"צ רב' שכתר
ראש ישיבה וראש כולל
ישיבת רבינו יצחק אלחנן

עניני סוכות

א. באחד באדר משמיעים על השקלים, דבאחד בניסן צריכים לקנות כל קרבנות הנצור מתרומה החדשה (של מחצית השקל), ובגמ' מגילה (כט:) ביארו, דשלשים יום קודם הפסח שואלים ודורשים, ואע"פ שענין השקלים איננו שייך לשום יו"ט, דין זה של שלשים יום וכו' דין כללי הוא (ולא מנומנס לימים טובים), ששלשים יום לפני חזיה חיוז מחודש שאינו נוהג משך כל השנה, כל אחד ואחד מחוייב לעשות חשבון – איפה ואיך יקיים מצות שופר ומצות מלכיות זכרונות ושופרות, ואם בעירו אין שופר ואין מחזור, צריך לעשות חשבונות – לאיזו עיר אפשר לו לנסוע – בכדי שיוכל לקיים מצוות אלו, ואין זה נכון שימתין עד שיגיע ר"ה ואין צידו שופר ומחזור, ויאמר שפטור הוא – דאונס רחמנא פטריה, שהי' לו לנסוע לעיר אחרת, כמבואר כל זה בגמ', שאם יש לפניו שתי אפשרויות – או לנסוע לעיר שיש בה שופר או לעיר שיש שמה מחזור, מה יש לו לעשות. וה"נ אם גר בעיר שאין שם סוכה, מחוייב הוא להתחיל לחשוב (ציוס ט"ו אלול), לאיזו עיר לנסוע שיוכל לקיים מצות סוכה.

ב. מבואר בגמ' פסחים (פה:) שגגין ועליות לא נתקדשו והכל היו צריכים לאכול את קרבן הפסח צירושלים על הקרקע, והיו עושים הגרלה לקבוע מי יאכל בקבוצה ראשונה, ומי בקבוצה שני' וכו', כי היו גומרים אכילת הק"פ קודם חלות, והיו מצרכים שם צרהמ"ו במקום שאכלו, ואח"כ היו עולים לגגין לגמור את ההלל על הכוס הרביעי, (כזיתא פסחא והלילה פקע איגרא), והתוס' ר"פ ערבי פסחים כתבו שא"ל לאכול ק"פ בזמן תוס' יו"ט, דבעינן ואכלו את הבשר בלילה, וכן בערב תאכלו מצות, ועפ"י דצריהם נפקק בשו"ע שלא נכון להתחיל אפילו את הקידוש בזמן תוספת (אמנם מבואר בחת"ס (פסחים נט:)) שאף קידוש וטיבול ראשון ומגיד יכול להיות קודם זה"כ ורק אכילת המנה ושאר הסעודה צריכים להיות לאחר שתחשך, ומדייק כן מהסוגיא בפסחים. וכבר קדמו בזה הרשב"ץ בספר יצין שמועה (מאמר חמץ אות קלב) וכו', וגראה שצריך ג"כ בצרכת לאכול מנה שתהיה אחר צאת הכוכבים וזוהי אין ספק. וגם שתיית ארבעה כוסות שצריך שיהיו כלם אחר צאת הכוכבים. ואין מנהג לדקדק בכוס של קדוש לפי שמוסיפין מחול על הקודש. ובתורא"ש לצרכות (כו) חולק על דצריהם וסובר דשפיר אפשר לקיים מצוות מנה וק"פ בזמן תוספת. ובשעה"ד גדול (כגון במושב זקנים, שאם לא יקדימו לאכול יישנו, ולא יקיימו שום דבר) מסתמא כדאי לסמוך על דברי התורא"ש. וזהל' סוכה (תרלט ס"ג) הביא הרמ"א החומרא, דילפי' לילה הראשון של סוכה מלילה הראשון של פסח (בג"ש דט"ו ט"ו) גם לענין זה שא"ל לקיים מצות אכילה בסוכה עד לילה, ואף אינו נכון אפילו לומר את הקידוש בלילה הראשון של סוכות קודם זה"כ (מפני צרכת לישב בסוכה), ובס' דברי יחזקאל (בורשטיין) הביא קו' הגרמ"ס בזה, דלכא' מספיק אם ידקדקו לאכול את הכזית של פת לאחר צאת, ועיי"ש מש"כ בזה. ומסתמא יש מקום להקל בזה במקום שיצטרכו לאכול בסירוגין – בקבוצה אחר קבוצה (בשעה"ד הנוכחי), דמסתמא יש להקל שהקבוצה הראשונה יאמרו הקידוש מצעו"י וידקדקו לאכול כזית פת לאחר צאת.

ועוד יש מקום להקל אפילו יאכלו הכזית פת בזמן תוס' יו"ט דלא לכל דבר ילפינן בג"ש ט"ו ט"ו מפסח לסוכות, דזה פשיטא דהכזית פת שאוכל בלילה הראשון א"ל שיהי' בדוקא של מנה, ועי' פרמ"ג (משבצ"ו סו"ס תרמ"ג) שחידש דבעינן שהכזית לא יהי' פת עשירה, ובפשוטו נר' ששאר פוסקים לא הכימו לזה (ועי' נל"ח למס' פסחים פח. שחולק על דצרי' – וכ"ה בעוד אח'), וכן לענין מה שהביא הרמ"א בשם מהרי"ל ומהרי"ו שצריכים לגמור אכילת הכזית פת בלילה הראשון של סוכות קודם חלות, חידוש גדול הוא, וע"פ פשוטו נראה שמסתמא יש פוסקים שלא ס"ל הכי, דענין חלות רק שייך בליל פסח אליבא

Rabbi Hershel Schachter
24 Bennett Avenue
New York, New York 10033
(212) 795-0630

הרה"צ רב' שכטר
ראש ישיבה וראש כולל
ישיבת רבינו יצחק אלחנן

דראצ"ע הקוצר שמדאורייתא הוא שאין הפסח נאכל אחר חלות (כמצואר בגמ' סוף פ' ערבי פסחים) אבל אינו שייך לסוכות, (וכבר תמה על זה הנוצ"י בצל"ח לפסחים קח: - ועי' שד"ח מער' חו"מ סי' י"ד אות י"א. ועי' מטה אפרים תרכה: ח שכ' דענין אכילה קודם חלות שהזכיר הרמ"א אינו אלא משום חיבוב המצוה), וכן לענין חומרת התוס' שא"א לקיים מצוות ק"פ ומנה קודם הלילה, יש מקום גדול לומר שזה לא שייך לסוכות, (אם לא שנאמר כמש"כ הדברי יחזקאל, שדין תוספת שויו"ט רק נאמר לענין אי' מלאכה ואמירת קידוש ולא לענין שאר מצוות, וכאותה הדיעה שבתוס' [ר"פ ע"פ], שאף סעודת שבת א"א לקיים בזמן תוס').

וכבר ביארנו (בעניני שבעות - כ"ו אייר תש"פ) דע"פ פשוטו אפשר להתפלל מנחה לפני פלג ציו"ט ראשון של סוכות (שחל שנה זו בשבת), ולהתפלל ערבית של יו"ט (במוקדם) לאחר פלג (עם ותודיענו, דבשעה"ד מותר אפילו להתפלל ערבית של חול עם אתה חוננתנו לאחר הפלג בשבת, וכאן בודאי היא שעת הדחק אם רק אפשר להם לאכול בסוכת ציהכנ"ס בסירוגין). אכן פשיטא שצריכים לזוהר בכל דיני שבת עד צאה"כ. ועל הרב מרא דאתרא לקבוע אולי תנא מזה תקלה שיעשו מלאכה ויחללו את השבת קודם צאה"כ, ואין מן הנכון לנהוג כזה אלא ברשות הרב מרא דאתרא המקומי.

אלא שיש לערער על זה, דאי' מלאכה של שבת הלא חמורים הם מאי' מלאכה של יו"ט, ואם נתפוס (כהנחת רבנו, עמש"כ בעניני שבעות) שאפילו קבלת תוס' שבת (או תוס' יו"ט) היינו ע"י שזיתה ממלאכה לשם כך, וכאן, שעד תנא מוזהרים לנו שלא לעשות מלאכה מחמת שבת, לכאורה א"א להוסיף תוס' יו"ט (של יו"ט שני) מצעו"י - בשבת, שהרי שזיתתו בשבת לאחר הפלג היא מחמת השבת ולא מחמת היו"ט. [דומיא דקושיית האבנ"ז (בתשו') על הל' תפילין] והג"ר יוסף ענגיל (אוצרות יוסף חי' יו"ד אות י') בקשר למושג של גר תושב, דמה שייך לומר שמקבל על עצמו (בפני ג') לזוהר בשבע מצוות צ"ג, הלא מחוייב ועומד הוא בזה אפילו לא יקבל, ואיך זה נחשב כהתחייבות במה שקיבל על עצמו דבר שהוא מחוייב ועומד בו מכבר. [וכל מה שביארנו (בעניני שבעות) שאפשר לקבל יו"ט שני (במוקדם) לאחר פלג ציו"ט ראשון, היינו דוקא בחל יו"ט ראשון בחול, אבל לא כשחל בשבת.

אכן נראה שא"א להחמיר אכו"ע ולחייבם לזוהר בכל חומרות רבנו, בדודאי יש מקום לומר שאף בשבת אפשר לקבל תוס' יו"ט (החל ציום ראשון), דיש ענין נוסף ציו"ט מה שלא נמצא בשבת, דהיינו מצוות שמחה, ובסוכות יש חיוב סוכה, וע"ז שפיר שייכא תוספת, שמקבל על עצמו בסוף יום השבת את קדושת היו"ט, ומחייב א"ע במצוות שמחה ובמצוות סוכה, מה שעד כאן (בשבת) לא היה מחוייב בה, ושפיר שייכא בזה ענין של קבלה.

ג. במקום שלא מרשים לכל אחד לצנות סוכה לעצמו, וכולם צריכים לאכול בסוכת ציהכנ"ס, וצריכים לאכול בסירוגין, וצריכים כולם לקצר בסעודתם (צדדי לאפשר לצאים אחריהם לאכול בזמן נורמלי), צריכים לאכול הפת בסוכה ולצרך צרהמ"ז לסיים את הסעודה, ואח"כ יאכלו צזיתם דגים וצשר וירקות וכו', דכל שאר מיני מאכל דינם כפירות, דהכל חשיב כאכילת עראי (עי' משנ"צ תרלט ס"ק י"ג), אבל כל זמן שלא צרכו צרהמ"ז יש סבירא לומר שאפילו מים אסור לשתות מחוץ לסוכה, עי' משנ"צ (תרל"ט בשעה"ל ס"ק כ"ט).

ד. במקום שצריכים לאכול בסירוגין - חצורה אחר חצורה - ויצטרכו להמתין זמן מרובה עד שיגיע התור שלהם לאכול, אולי

Rabbi Hershel Schachter
24 Bennett Avenue
New York, New York 10033
(212) 795-0630

הרה"צ רב' שכטר
ראש ישיבה וראש כולל
ישיבת רבינו יצחק אלחנן

אפשר להחשיב את זה כמנטער שפטור מן הסוכה. אכן, אם זה בשני לילות הראשונים של סוכות, אנו מחמירים כאותה הדעה שאפילו המנטער חייב בסוכה.

ועחי' רעק"א (לאו"ח סי' תר"מ), ששני אופני מנטער יש, הא', זיורדים גשמים, שמנטער בשעת ישיבתו בסוכה, ואפילו יושב בה, נקרא הדיוט, דאין צידו קיום כלל, וב', שמנטער ללכת לסוכת חדרו, או שצריך להמתין זמן מרובה עד שיגיע התור שלו (כשאוכלים בקירוגין בסוכת בית הכנסת) אכל בשעת ישיבתו בסוכה איננו מנטער, וצכה"ג אם למעשה ילך לסוכת חדרו, שפיר דמי שיצרך. (כן הסביר רבנו).

ובשני לילות ראשונים, אם יושב בסוכה בשעת ירידת גשמים, המקובל לדינא הוא שלא לצרך, לחוש לדעת הסוברים שאף בליל ראשון מנטער פטור מן הסוכה, וספק ברכות להקל.

It is expected that an individual begin to plan and prepare the necessary arrangements for performance of any mitzvah thirty days in advance. If one has no shofar, machzor or sukkah locally, one must plan accordingly to ensure that they have the opportunity to fulfill these mitzvos.

Due to the important consideration of social distancing, there are many communal sukkos that will be arranging multiple shifts for their membership to have a chance to eat in the sukkah. On the first two nights of Sukkos, we generally do not make kiddush or eat the meal before tzais hakochavim. However, this year there is room to be lenient to allow the first shift to accept Yom Tov early and make kiddush following davening. Ideally, the first shift should be sure to eat a kzayis of bread in the sukkah after tzais hakochavim. However, if it is necessary to begin the second shift before tzais hakochavim, one may be lenient to complete the meal entirely before tzais hakochavim.

If there are many who need to use a communal sukkah and the shifts must be very short, each shift may make kiddush, eat bread and bentch, leaving the rest of the meal (fish, meat, vegetables, etc.) to be eaten inside at home (without bread).

If one shift must wait a very long time for its turn, the delay may cause a situation of mitzta'er, and members of that shift are potentially exempt from sukkah. However, this **would not apply** on the first two nights of Sukkos, when even a mitzta'er must eat in the sukkah.

Should there be rain, or a similar uncomfortable situation (on the first two nights of Sukkos) that affects the experience while sitting **in the sukkah itself**, the bracha of Leishev B'Sukkah should not be recited.

צבי שכטר
ד' אלול תש"פ